

New Trends: Online Translation Services – Yes or No?

Nouvelles tendances: Services de traduction en ligne – Oui ou Non?

Tendințe noi: Serviciile de traducere Online – Da sau Nu?

Laura SPĂRIOSU

Facultatea de Filosofie, Universitatea din Novi Sad

Dr. Zoran Đinđić 2, 21000 Novi Sad

E-mail: lauraspariosu@yahoo.com

Lucrarea este realizată în cadrul proiectului nr. 178002 *Jezici i kulture u vremenu i prostoru* „Limbi și culturi în timp și spațiu”.

Abstract

This aim of this paper is to investigate the efficiency of online translation services. Bearing in mind the fact that many words do not have a unique translation and sometimes the alternate translations have very different meaning on the one hand, also that dictionary may lack some terms that are essential for a correct interpretation on the other hand, it is the intention of the author, using Google Online Translation Service and service www.prevodjenjeteksta.com, to examine if this kind of software could be useful in translation work. Therefore a corpus of 100 main lexical fund terms and a corpus of 100 vocabulary mass terms from the Romanian Language will be translated into the Serbian language and vice versa – from the Serbian language into the Romanian language. A success rate of translation and translation accuracy for both categories of terms will be calculated and the research results will be presented statistically.

Résumé

Le but de cet ouvrage est d'investiguer l'efficience des services de traduction en ligne. Étant donné que pour un grand nombre de mots il n'y a pas de traduction unique et que, parfois, les traductions alternatives ont une signification très différente, d'une part, tandis que le dictionnaire peut omettre quelques termes, essentiels pour une interprétation correcte, de l'autre part, l'intention de l'auteur est de rechercher, en utilisant le Service de Traduction en ligne de Google et le service www.prevodjenjeteksta.com, si ce type de software peut être utile dans la traduction. Dans ce but, un corpus de 100 termes du lexique principal et un corpus de 100 termes du vocabulaire spécialisé seront transposés de la langue roumaine à la langue serbe et vice versa, de la langue serbe à la langue roumaine. En concordance avec les susmentionnées, pour les deux catégories de termes on calculera le taux de succès et l'exactitude concernant la traduction, et les résultats de la recherche seront rendus de manière statistique.

Rezumat

Scopul acestei lucrări este de a investiga eficiența serviciilor de traducere online. Având în vedere faptul că pentru un număr mare de cuvinte nu există o traducere unică și, uneori, traducerile alternative au o semnificație foarte diferită pe de o parte, în timp ce dicționarul poate omite unii termeni, esențiali pentru o interpretare corectă, pe de altă parte, intenția autoarei este de a cerceta, folosind Serviciul de Traducere Online Google și serviciul www.prevodjenjeteksta.com, dacă astfel de software-uri pot fi utile în traducere. În acest scop, un

corpus de 100 de termeni din fondul lexical principal și un corpus de 100 de termeni din masa vocabularului, vor fi transpuși din limba română în limba sârbă și invers, din limba sârbă în limba română. În acord cu cele menționate mai sus, pentru ambele categorii de termeni se va calcula rata de succes și acuratețe referitoare la traducere, iar rezultatele cercetării se vor reda statistic.

Keywords: *Google Online Translation Service, prevodjenjetejka.com, the Romanian Language, the Serbian Language, main lexical fund, vocabulary mass*

Mots-clefs: *Service de traduction en ligne de Google, prevodjenjetejka.com, langue roumaine, langue serbe, lexique principal, vocabulaire spécialisé*

Cuvinte-cheie: *Serviciul de Traducere Online Google, prevodjenjetejka.com, limba română, limba sârbă, fondul lexical principal, masa vocabularului*

I. ABORDARE TEORETICĂ

Înfățișarea dicționarilor se schimbă rapid. Deși dicționarele tipărite pe hârtie au dominat piața acum un deceniu, producția de dicționare electronice a explodat de la jumătatea anilor '90. În ziua de azi, e firesc ca laolaltă cu exemplarul tipărit al unui dicționar, cumpărătorul să primească și versiunea electronică a acestuia pe CD, în timp ce numărul dicționarilor pe internet atinge cifra de câteva zeci de mii [1].

De asemenea, calculatorul și internetul au devenit indispensabili în viața oamenilor educați. Ca urmare, modalitățile de obținere a informațiilor s-au schimbat foarte mult. Se pare că numărul cititorilor de presa scrisă este într-o treptată scădere, fapt care se întâmplă, de asemenea, și cu dicționarele. S-a remarcat, de exemplu, că uzarea dicționarilor, atât a celor tipărite pe hârtie, cât și prin intermediul gadgeturilor electronice sau prin internet - sunt în prezent la fel de populare printre studenți. De aceea, putem remarca că departe în urmă au rămas zilele în care dicționarele publicate pe hârtie au fost cele de referință [2].

Deși în anul 1998 nu au existat mai mult de 400 de dicționare online în limba engleză, cele mai multe dintre ele fiind considerate incomplete din punct de vedere lingvistic [3], conform siteului *world language.com*, în momentul de față, 1521 de dicționare sunt disponibile în 161 de limbi, în timp ce pe siteul *Onlook dictionary.com* sunt indexate 992 de dicționare, comparativ cu cifra de 188 de dicționare în anul 1997 [4].

Vorbind despre concepția inițială a dicționarilor online, trebuie spus că inițial un număr foarte mic a fost lansat de către case de presă și editură de prestigiu, astfel că și performanța a lipsit. Cu toate acestea, situația s-a schimbat drastic în ultimii ani. Mai toate dicționarele tradiționale de renume există în ziua de azi și în versiune online, parțială sau completă, fie cu acces gratuit, fie cu acces cu plată: pur și simplu, marile edituri nu își pot permite să piardă această luptă, încercând să preia rolul de lider în furnizarea produselor și serviciilor lingvistice de referință pe internet. Informații lexicografice detaliate, care sunt aproape la același nivel calitativ ca și acelea pe care le găsim în versiunile tipărite ale dicționarilor tradiționale, sunt acum disponibile pe ecran, făcând, la fel, posibilă și copierea conținutului lor într-un document. Calitatea s-a îmbunătățit și viteza de detectare a datelor de care cineva are nevoie a crescut, creând posibilitatea de a căuta un cuvânt în timp ce persoana respectivă lucrează la calculator [5].

Deși oricine, căutând o definiție a unui cuvânt, o poate face aceasta, pur și simplu, accesând internetul, în speranța că vor apare datele necesare, majoritatea bibliotecarilor va fi de acord cu faptul că strategia preferată în acest caz ar fi uzarea unui dicționar online, nu doar din cauza vitezei de apariție a rezultatelor, ci și din cauză că versiunile online sunt fondate pe dicționare de renume. Ceea ce urmează în continuare este recomandarea dicționarilor online gratuite, care ajută în a furniza informații referitoare la definiție, pronunție, etimologie, scriere sau pronunție a unui cuvânt [6].

În momentul de față, conținutul dicționarelor online poate fi la același nivel calitativ precum echivalentele lor tradiționale, tipărite pe hârtie. În cazul în care pe ecran nu apar toate datele de care avem nevoie, informații adiacente putem obține cu un clic pe hyperlink [7].

Mai multe studii - Atkins [8], Laufer, & Hadar [9], Laufer, & Melamed [10], Luppescu, & Day [11], Thompson [12], sugerează importanța dicționarelor bilingve în traductologie. Totuși, aici apar și unele probleme care trebuie discutate. Oard [13] atrage atenția asupra faptului că un număr mare de cuvinte nu dispune de o traducere unică și, uneori, traducerile alternative au o semnificație foarte diferită, pe de o parte, în timp ce dicționarul poate omite unii termeni, esențiali pentru o interpretare corectă, pe de altă parte. Având în vedere toate acestea, ne-am propus să investigăm eficiența Serviciului de Traducere Online Google și a serviciului www.prevodjenjeteksta.com, făcând o transpunere a termenilor din limba română în limba sârbă și invers – din limba sârbă în limba română.

II. REZULTATELE CERCETĂRII

2.1. Corpusul

Corpusul îl constituie 200 de termeni divizați în două categorii:

1. Termeni din fondul lexical principal (100 în total):

- obiectele cele mai uzuale: *ac / igla, ață / konac, ceas / sat, cerc / krug, clește / klešta, cuțit / nož, lopată / lopata, moară / mlin, potcoavă / potkovica, scaun / stolica;*
- acțiunile și stările cele mai importante: *a alerga / trčati, juriti, a dormi / spavati, a face / raditi, činiti, a ieși / izaći, a intra / ući, a iubi / voleti, a naște / roditi, a supăra / ljutiti, a se teme / bojati se, a vinde / prodati;*
- părțile corpului omenesc: *barbă / brada, braț / ruka, deget / prst, dinte / zub, limbă / jezik, os / kost, palmă / dlan, piele / koža, umăr / rame, ureche / uvo;*
- animale, păsări și insecte: *albină / pčela, berbec / ovan, broască / žaba, cal / konj, găină / kokoška, muscă / muva, pește / riba, porc / svinja, urs / medved, vulpe / lisica;*
- arbori și fructe: *alună / lešnik, brad / jelka, cireș / trešnja, copac / drvo, măr / jabuka, păr / kruška, nuc / orah, stejar / hrast, tei / lipa, vișin / višnja;*
- însușiri, culori: *albastru / plavo, amar / gorak, curat / čist, frumos / lep, galben / žuto, putred / truo, tânăr / mlad, verde / zeleno, vesel / veseo, negru / crno;*
- om, relații de familie: *babă / baba, băiat / dečak, bătrân / starac, copil / dete, fiu / sin, fiică / čerka, ginere / zet, neam / rod, nepot / unuk, unchi / ujak;*
- alimente, băuturi: *apă / voda, brânză / sir, ceapă / luk, fasole / pasulj, făină / brašno, lapte / mleko, sare / so, unt / maslac, varză / kupus, zahăr / šećer;*
- numele săptămânii, anotimpurile: *duminică / nedelja, iarna / zima, luni / ponedeljak, marți / utorak, miercuri / sreda, primăvara / proleće, sâmbătă / subota, toamna / jesen, vara / leto, vineri / petak;*
- pronume, numerale, conjuncții, prepoziții: *care / koji, koja, koje, cu / sa, deși / iako, însă / ali, nimeni / niko, noi / mi, opt / osam, patru / četiri, pentru / za, șapte / sedam.*

2. Termeni din masa vocabularului (100 în total):

- arhaisme: *agă / aga, arnăut / arnaut, bir / porez, firman / virman, hatman / ataman, chinovie / manastir, ienicer / janičar, pașă / paša, polcovnic / pukovnik, spătar / spahija;*
- neologisme: *acvariu / akvarijum, amprentă / pečat, trag, otisak, anvelopă / omot, bacalaureat / maturalni ispit, bec / sijalica, calorifer / grejalica, condiment / začini, decan / dekan, fermoar / rajferšlus, impozit / porez, lentilă / sočivo, lichid / tečnost, magnet /*

- magnet, nivel / nivo, recensământ / popis stanovništva, robinet / slavina, sacru / sveti, sejur / boravak, somnanbul / mesečar, talie / struk;*
- termeni tehnico-științifici:
 - a) informatică: *acces / pristup, atașament / prilog, baza de date / baza podataka, browser / brauzer, pretraživač, cooler / kuler, computer, calculator / kompjuter, računar, domeniu / domen, download, a descărca / preuzeti, homepage, pagina gazdă / naslovna strana, imprimantă / štampač, printer, laptop / laptop, monitor, ecran / monitor, ekran, placa de bază / matična ploča, mouse / miš, a naviga / surfovati, pagina web / veb strana, parolă / šifra, rețea / mreža, software / softver, tastatură / tastatura;*
 - b) unelte, dispozitive, mașini, piese: *ambreiaj / kvačilo, baterie / akumulator, carburator / karburator, caroserie / karoserija, catalizator / katalizator, condensator / kondenzator, diodă / dioda, faruri / svetla, farovi, filtru / filter, frână / kočnica, lanțuri / lanci, motor / motor, parbriz / vetrobran, șoferșajbna, pneuri / gume, pompă / pumpa, rezervoar / rezervoar, senzor / senzor, sondă / sonda, telecomandă / daljinski upravljač, termostat / termostat, turbină / turbina;*
 - c) drept: *amendă / kazna, arbitraj / arbitraža, avocat / advokat, concediere / otkaz, contract / ugovor, delincvent / delinkvent, mediere / posredovanje, notar / beležnik, procuror / tužilac, tribunal / sud;*
 - d) medicină: *adenom / adenom, alergie / alergija, benign / benignan, dobroćudan, bisturiu / skalpel, calcul / kamen, ecografie / ekografija, icter / žutica, obezitate / gojaznost, malign / malignan, zlocudan, pneumonie / upala pluća;*
 - e) economie: *acciză / akciza, bancrută / bankrot, cadastru / katastar, contabilitate / računovodstvo, valută / valuta, girant / žirant, ipotecă / hipoteka, provizion / provizija, randament / učinak, prihod, prinos, virament / prenos;*
 - f) teoria literaturii: *descriere / deskripcija, eufemism / eufemizam, lectură / čitanje, narațiune / naracija, odă / oda, receptare / prijem, satiră / satira, sonet / sonet, terțină / tercina, tragicomic / tragikomičan.*

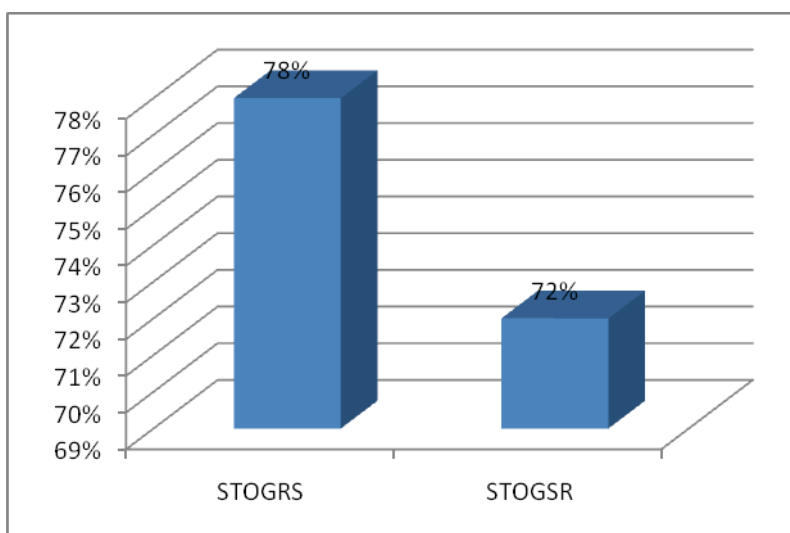
Termenii din fiecare categorie au fost transpuși din limba română în limba sârbă și invers – din limba sârbă în limba română. În acest sens, a fost calculată rata de succes și acuratețe referitoare la traducere, rezultatele cercetării fiind redată statistic.

2.2. Analiza corpusului

2.2.1. Analiza termenilor din fondul lexical principal

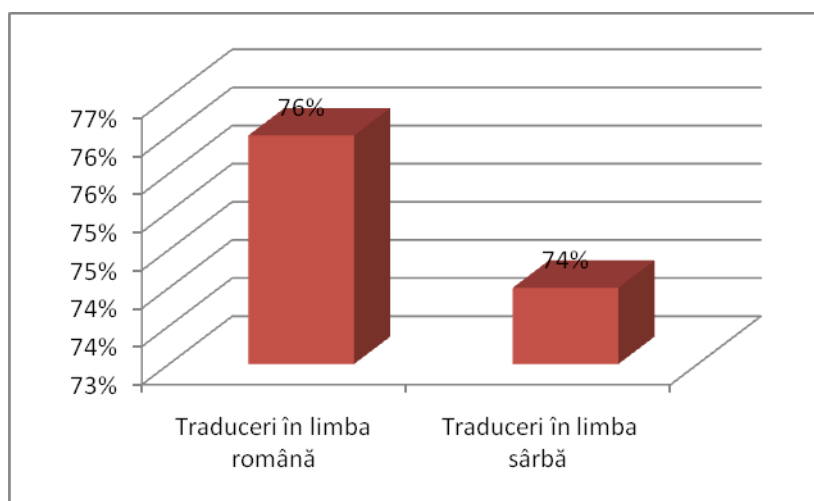
Potrivit rezultatelor referitoare la Serviciul de Traducere Online Google Română-Sârb (STOGRS), putem trage concluzia că pentru fiecare din cei 100 de termeni a fost identificată o variantă de traducere. Din aceasta, rezultă că rata de succes referitoare la traducere este de 100%; totuși, rata de succes referitoare la acuratețea traducerii este mai scăzută – 78%, 22 de traduceri fiind inexacte.

Referindu-ne la rezultatele valabile pentru Serviciul de Traducere Online Google Sârb-Român (STOGRS), fiecare din cei 100 de termeni a fost tradus, ceea ce impune concluzia că rata de succes referitoare la traducere este de 100%; totuși, precum în cazul precedent, cu 28 de traduceri inexacte, rata de succes referitoare la acuratețea traducerii este mai scăzută – 72%.

Grafiçonul 1: Serviciul de Traducere Online Google - rata de succes referitoare la acuratețea traducerii

În cazul serviciului prevodjenjeteksta.com, rata de succes referitoare la traducere este de 100%, atât în cazul transpunerii termenilor în limba română, cât și în ce privește transpunerea lor în limba sârbă. Totuși, rata de succes referitoare la acuratețea traducerii este mai scăzută – 76% în cazul traducerii în limba română, 24 de traduceri fiind inexacte și 74% în cazul traducerii în limba sârbă, cu 26 de traduceri inexacte.

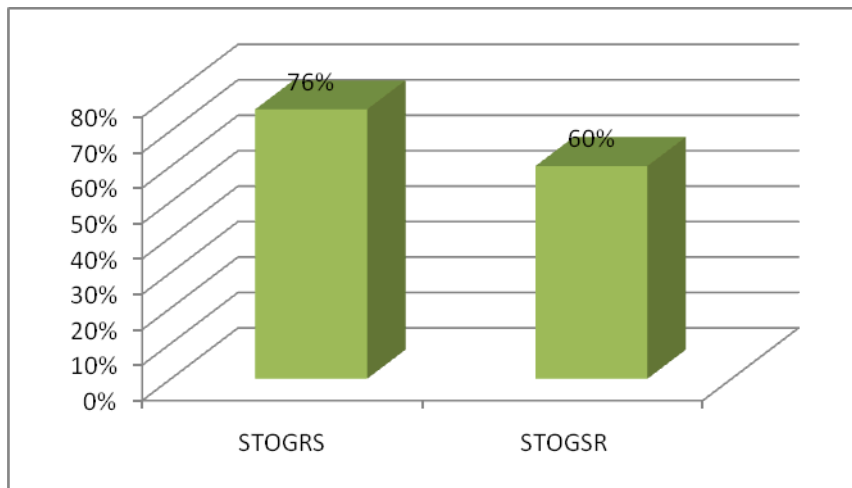

Grafiçonul 2: Serviciul prevodjenjeteksta.com. - rata de succes referitoare la acuratețea traducerii

2.2.2. Analiza termenilor din masa vocabularului

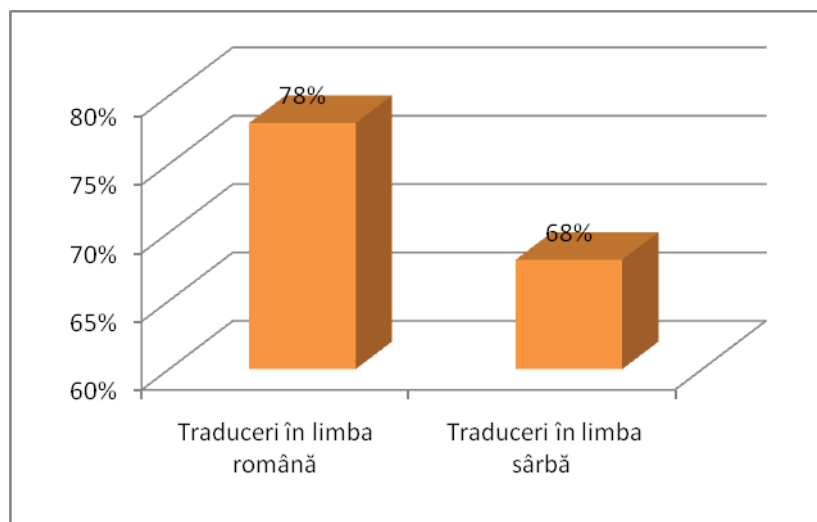
Rezultatelor referitoare la STOGRS coincid cu rezultatele referitoare la termenii din fondul lexical principal: toți termenii din corpus au fost traduși, rata de succes referitoare la traducere ca atare fiind de 100%, deși rata de succes referitoare la acuratețea traducerii este mai scăzută – 76%, 24 de traduceri nefiind exacte.

În ce privește rezultatele valabile pentru STOGSR, rata de succes referitoare la traducere este de 100%; totuși, cu 40 de traduceri inexacte, rata de succes referitoare la acuratețea traducerii este la fel mai scăzută comparativ cu rata de succes referitoare la traducere ca atare și este de 60%.

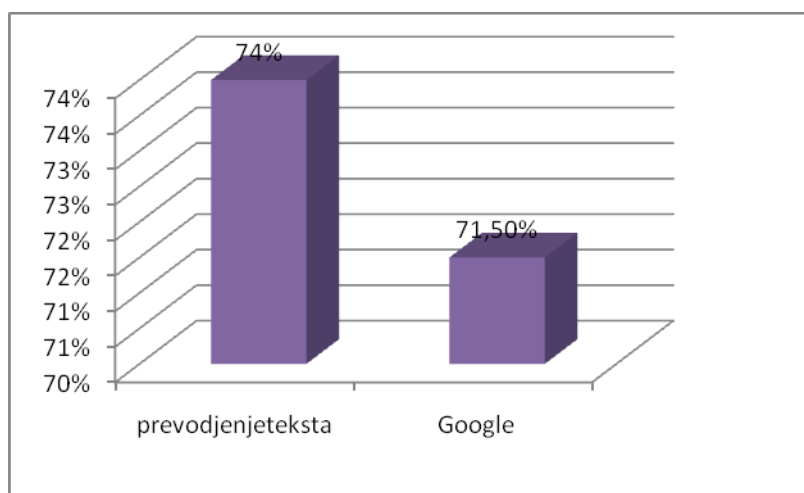
Graficonul 3: Serviciul de Traducere Online Google - rata de succes referitoare la acuratețea traducerii

Rezultatelor valabile pentru serviciul prevodjenjeteksta.com sunt identice cu cele valabile pentru Serviciul Google: rata de succes referitoare la traducere este de 100%, atât în cazul transunerii termenilor în limba română, cât și în ce privește transunerea lor în limba sârbă. Totuși, rata de succes referitoare la acuratețea traducerii este mai scăzută – 78% în cazul traducerii în limba română, 22 de traduceri fiind inexacte și 68% în cazul traducerii în limba sârbă, cu 32 de traduceri inexacte.

Graficonul 4: Serviciul prevodjenjeteksta.com. - rata de succes referitoare la acuratețea traducerii

Luând în considerare procentele referitoare la acuratețea traducerii, atât pentru termenii din fondul lexcial principal, cât și pentru cei din masa vocabularului, se impune că serviciul prevodjenjeteksta.com a fost mai eficient în efectuarea traducerii decât Serviciul de Traducere Online Google – 74% vs. 71,5%.

Graficonul 5: Eficiența traducerii

III. CONCLUZII

Pe baza rezultatelor cercetării, se poate trage concluzia că serviciul prevodjenjetecksta.com a fost mai eficient în efectuarea traducerii decât Serviciul de Traducere Online Google – 74% vs. 71,5%.

Deși în cazul ambelor servicii pentru fiecare din termenii din corpus, atât din fondul lexical principal, cât și din masa vocabularului, a fost identificată o variantă de traducere în ambele limbi, divergențele se manifestă la categoria acuratețea traducerii. Cea mai înaltă rată de succes în traducerea termenilor din fondul lexical principal – 78% o are STOGRS, cea mai scăzută STOGSR – 72%. Prevodjenjetecksta.com a înregistrat o rată de succes de 76%, respectiv de 74%.

Referitor la traducerea termenilor din masa vocabularului, cea mai înaltă rată de succes referitoare la acuratețe o remarcăm la serviciul prevodjenjetecksta.com – 78% în cazul traducerii în limba română; cea mai scăzută rată o înregistrăm la STOGSR – 60%. STOGRS a înregistrat o rată de succes de 76%, prevodjenjetecksta.com de 68% în cazul traducerii în limba sârbă.

Având în vedere cele menționate mai sus, se poate spune că Serviciul de Traducere Online Google și serviciul prevodjenjetecksta.com ar putea fi utile în traducere, într-o oarecare măsură. Cu toate acestea, sugerăm întreprinderea cercetărilor de acest gen într-un număr mai mare, pe un corpus extins și pe o terminologie diversă - comună sau specifică – cu scopul de a obține o imagine cât mai completă a eficienței serviciilor de traducere online.

Referințe bibliografice

- [1] Schryver, de G. M. 2003. *Online Dictionaries on the Internet: An Overwiev for the African Languages*. In: <http://tshwanedje.com/publications/OBDs.pdf>. 3.03.2013
- [2] Li, L. 2005. *The growing prosperity of on-line dictionaries*. In: http://repository.lib.polyu.edu.hk/jspui/bitstream/10397/124/3/English%20Today_21_3_Li_L.pdf. 6.03.2013
- [3] Li, L., *Cyberdictionaries*, *English Today* 54, 14 (2), 1998, p. 21.
- Lupescu, S., & Day, R. R., Reading, Dictionaries and Vocabulary Learning, *Language Learning*, 43 (2), 1993, pp. 263-279.
- [4] Li, L. (2005). *The growing prosperity of on-line dictionaries*. In: http://repository.lib.polyu.edu.hk/jspui/bitstream/10397/124/3/English%20Today_21_3_Li_L.pdf. 6.03.2013
- [5] Li, L. (2005). *The growing prosperity of on-line dictionaries*. In: http://repository.lib.polyu.edu.hk/jspui/bitstream/10397/124/3/English%20Today_21_3_Li_L.pdf. 6.03.2013

- [6] Bulson, C. (2010). *Reference on the Web: Online Dictionaries*. In: <http://www.booklistonline.com/ProductInfo.aspx?pid=4172887&AspxAutoDetectCookieSupport>. 27.02.2013
- [7] Li, L. (2005). *The growing prosperity of on-line dictionaries*. In: http://repository.lib.polyu.edu.hk/jspui/bitstream/10397/124/3/English%20Today_21_3_Li_L_pdf. 6.03.2013
- [8] Atkins, B. T. S. (1996). *Bilingual dictionaries: Past, Present and Future*. In: http://www.euralex.org/elx_proceedings/Lexicography%20and%20Natural%20Language%20Processing/B.T.S.%0Atkins%20%20Bilingual%20Dictionaries%20Past,%20Present%20an%20Future.pdf. 4.03.2013.
- [9] Laufer, B., Hadar, L., Assessing the Effectiveness of Monolingual, Bilingual, and “Bilingualised” Dictionaries in the Comprehension and Production of New Words. *The Modern Language Journal*, 81 (2), 1997, pp. 189-196.
- [10] Laufer, B., & Melamed, L. (1994). *Monolingual, bilingual and 'bilingualised' dictionaries: Which are more effective, for what and for whom*. In: http://www.euralex.org/elx_proceedings/Euralex1994/64_Euralex_Batia%20Lauf%20er%20and%20Lior%20Melamed%20%20Monolingual,%20Bilingual%20and%20Bilingualised%20Dictionaries.pdf. 4.03.2013
- [11] Luppescu, S., & Day, R. R., Reading, Dictionaries and Vocabulary Learning, *Language Learning*, 43 (2), 1993, pp. 263-279.
- [12] Thompson, G., Using bilingual dictionaries, *ELT Journal*, 41 (4). 1987, pp. 282-286.
- [13] Oard, W. D. (1997). Cross-Language Text Retrieval Research in the USA. In: http://glotta.ntua.gr/StateoftheArt/Multilingual-ImageRetrieval/cross_language.pdf. 28.02.2013.